

U Zagrebu, *1. travnja 1912*

Prima... gradskoga... prastiren osno-
 vu i troškovi... gljnjju regulaciju... rosmayerovog še-
 talista...
 izvedbe navadjam; da je do sada
 i taj je opet...
 kao uređenje kao što ki-
 kod prosudjivanja učika
 obzir, da je isti...
 jednota-
 strani od zapadnog...
 pod B...
 se liftom mogu...
 pod C...
 armirani beton, be...
 biranog kamena.
 sadržani. I...
 se sama po sebi ren...
 na zapadnoj strani šetališta
 mogao bi se
 nabavni troškovi
 sa postav kipa...
 Brogovi...
 projekta...
 uspinjača u sada-
 je izvede se lift u Brogovi-
 regulatnom odboru već
 detaljnom...
 regulacije ovog
 i u svaku...
 godišnjem...
 uspinjaču, ili bi...
 uspinjaču te izve...
 lift sa svoj trošak, dok bi...
 amortisiran...
 projekt...

L
I
F
T
N
A
G
R
A
D
E
C

Izložba projekta Gradec
 Zorana Bodrožića i Nikole Šimunića

Muzej grada Zagreba
 Opatička 20-22
 HR-10000 Zagreb

od 14. do 30. travnja 2004.

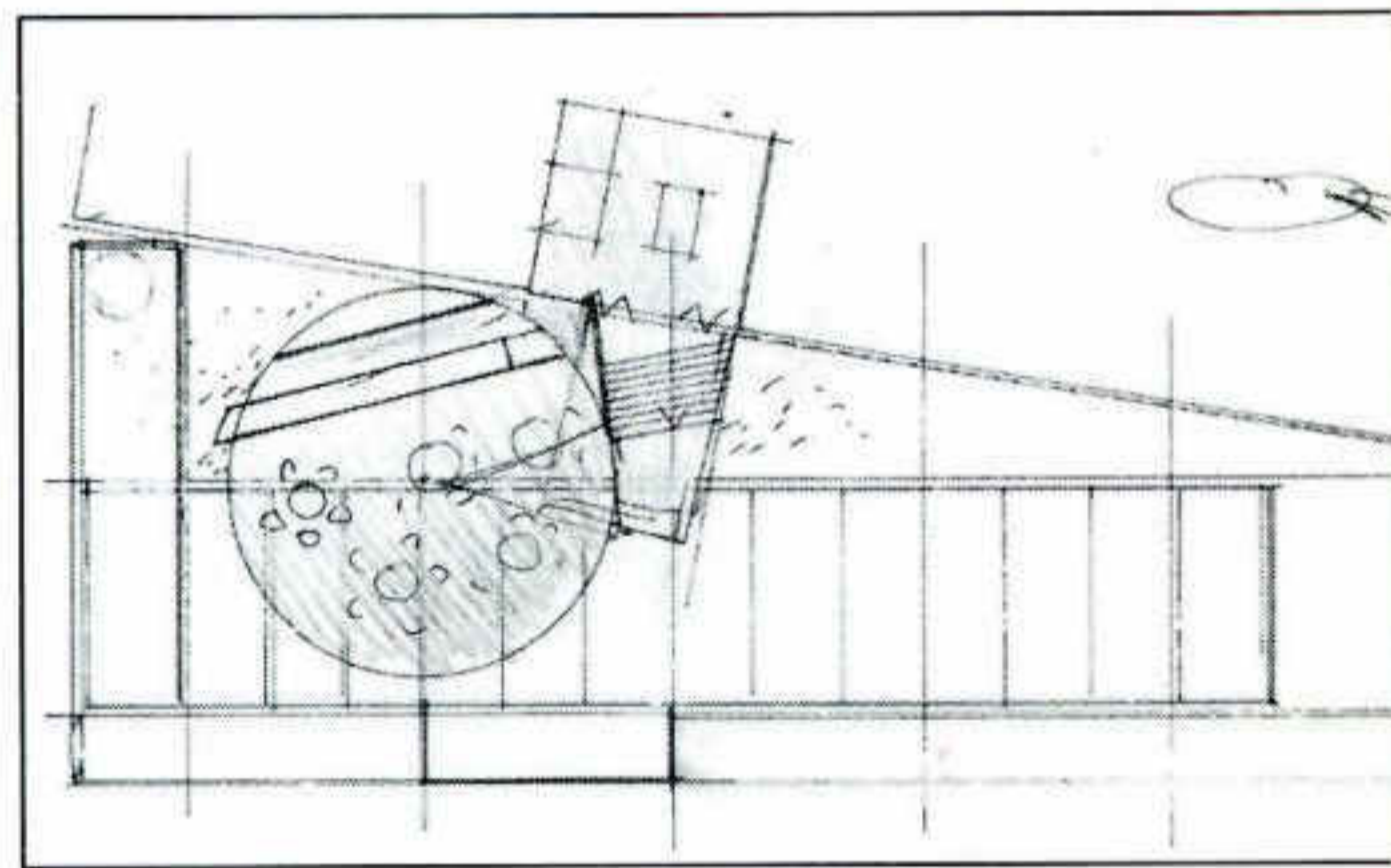
Integracija:
Zorana Bodrožić

Bilješka uz izložbu

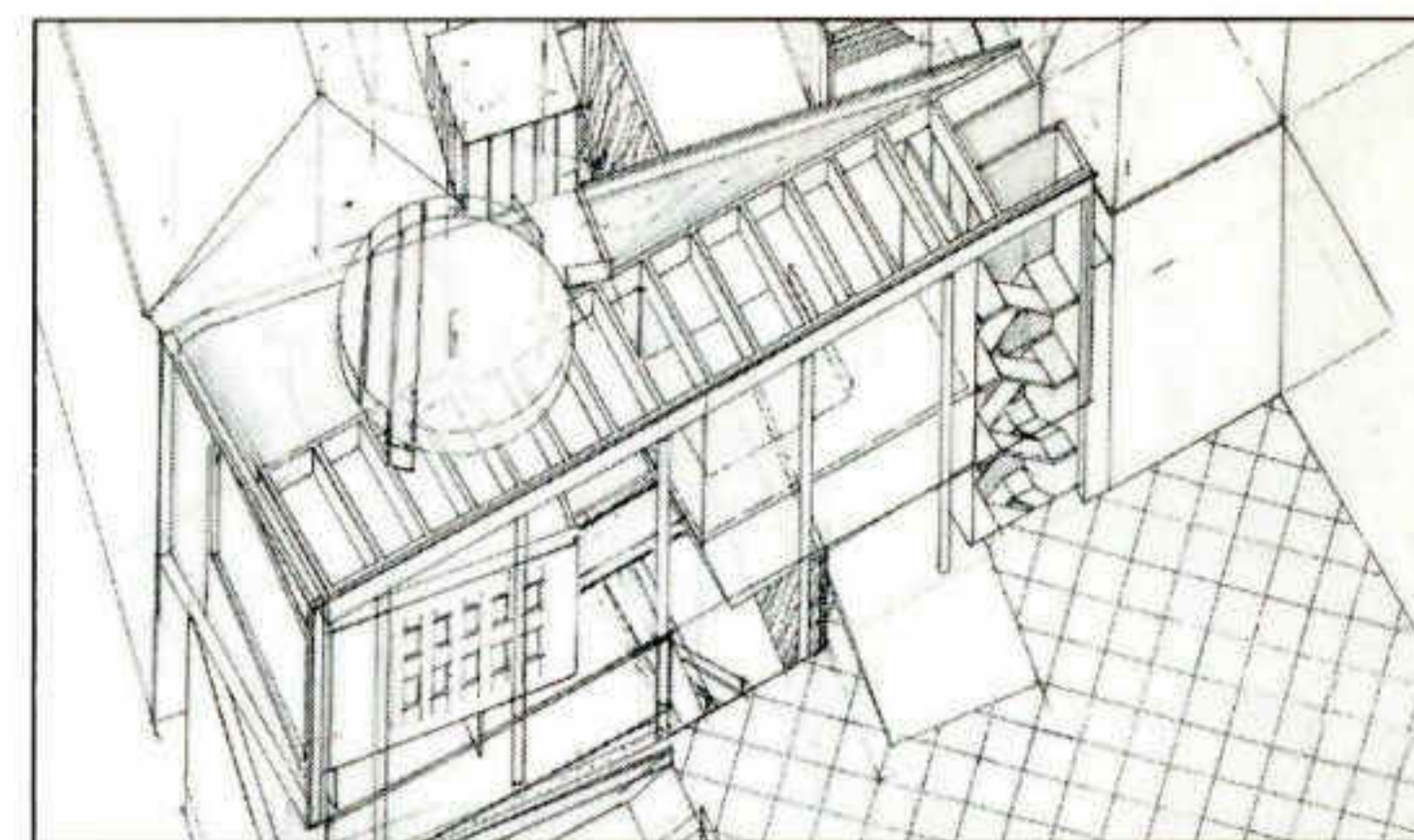
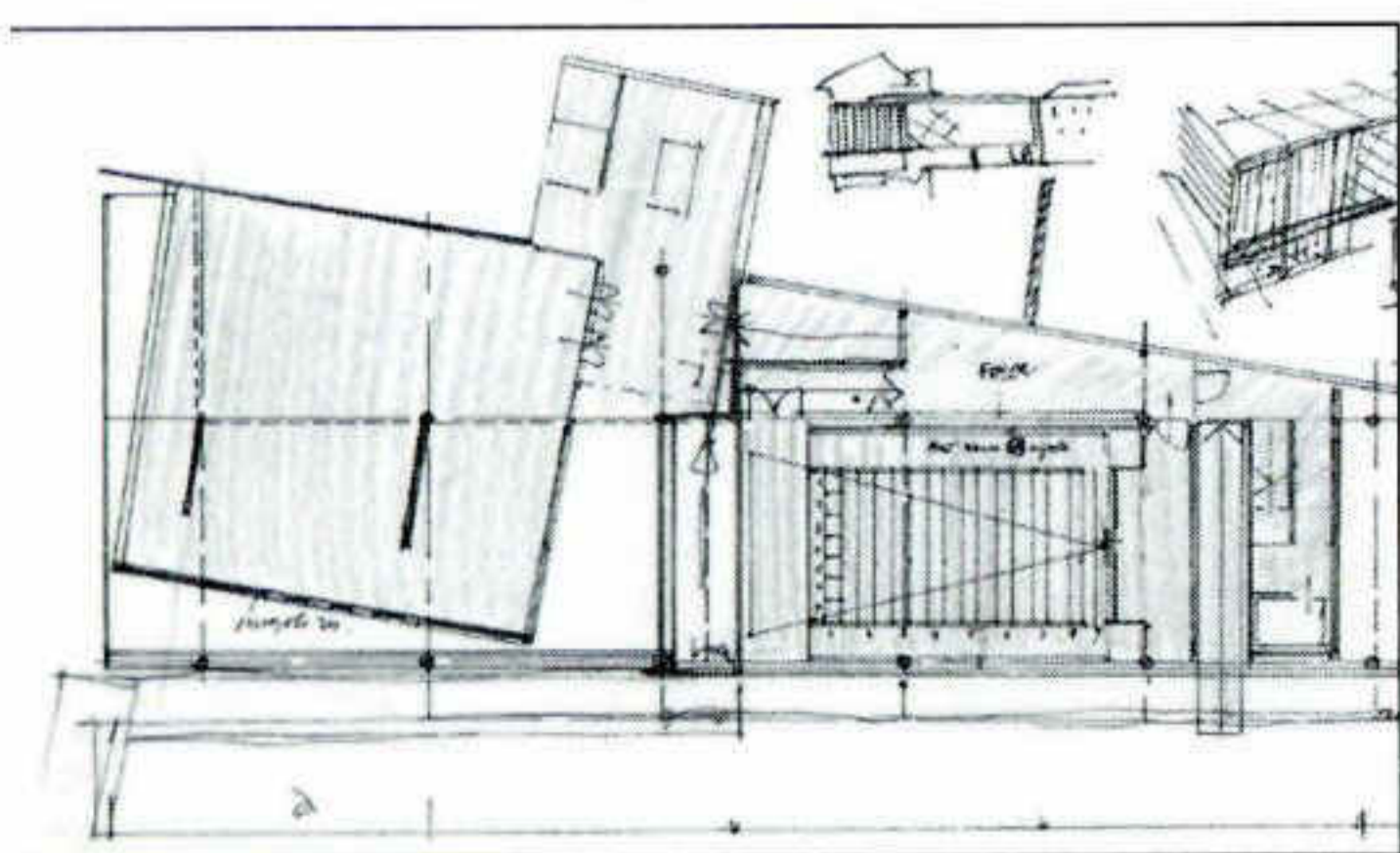
Jugoistočni je ugao Griča tužno svjedočanstvo višegodišnje nemoći i odugovlačenja dovršenja i uređenja jednog od središnjih gradskih prostora. Ogledni je primjer sveopćeg nemara i neodlučnosti. Unatoč nizu zahvata situacija je i dalje više nego jedna. Napušteni ili poluizvedeni radovi, razgrađeni zidovi. Strah od novoga, filistarski zagrebački mentalitet i nedostatak hrabrosti da se nešto doista i napravi stalno odgađaju rješenje. Projekt arhitekta Zorana Bodrožića i kipara Nikole Šimunića nastao još prije desetak godina iznova aktualiziran, nudi kvalitetna i inspirativna polazišta na temu izgradnje i dovršenja Gradeca.

Projekt koji na inteligentan i slojevit način pomiruje i nadograđuje postojeće s novim. A dilemu može li se novo uklopiti sa starim otklanja kvaliteta kao jedini mogući kriterij. Da je tomu tako i da se novim u suglasju sa starim mogu izgraditi dobri ambijenti ilustriraju najekspozitivniji europski primjeri — Carlo Scarpa u Veroni i Veneciji, Karl Josef Schattner u Eichstättu ili Aurelio Galfetti u Bellinzoni. Jer restauriranjem se građevine transformiraju prilagodavanjem novim potrebama i novim sadržajima. Restauriranje je aktualiziranje prošlosti, a ne njezina rekonstrukcija. Drugim riječima, uspostavlja se relacija između postojeće forme i novog sadržaja. To znači da novi sadržaji dobivaju novu formu slijedom konkretnih lokalnih parametara.

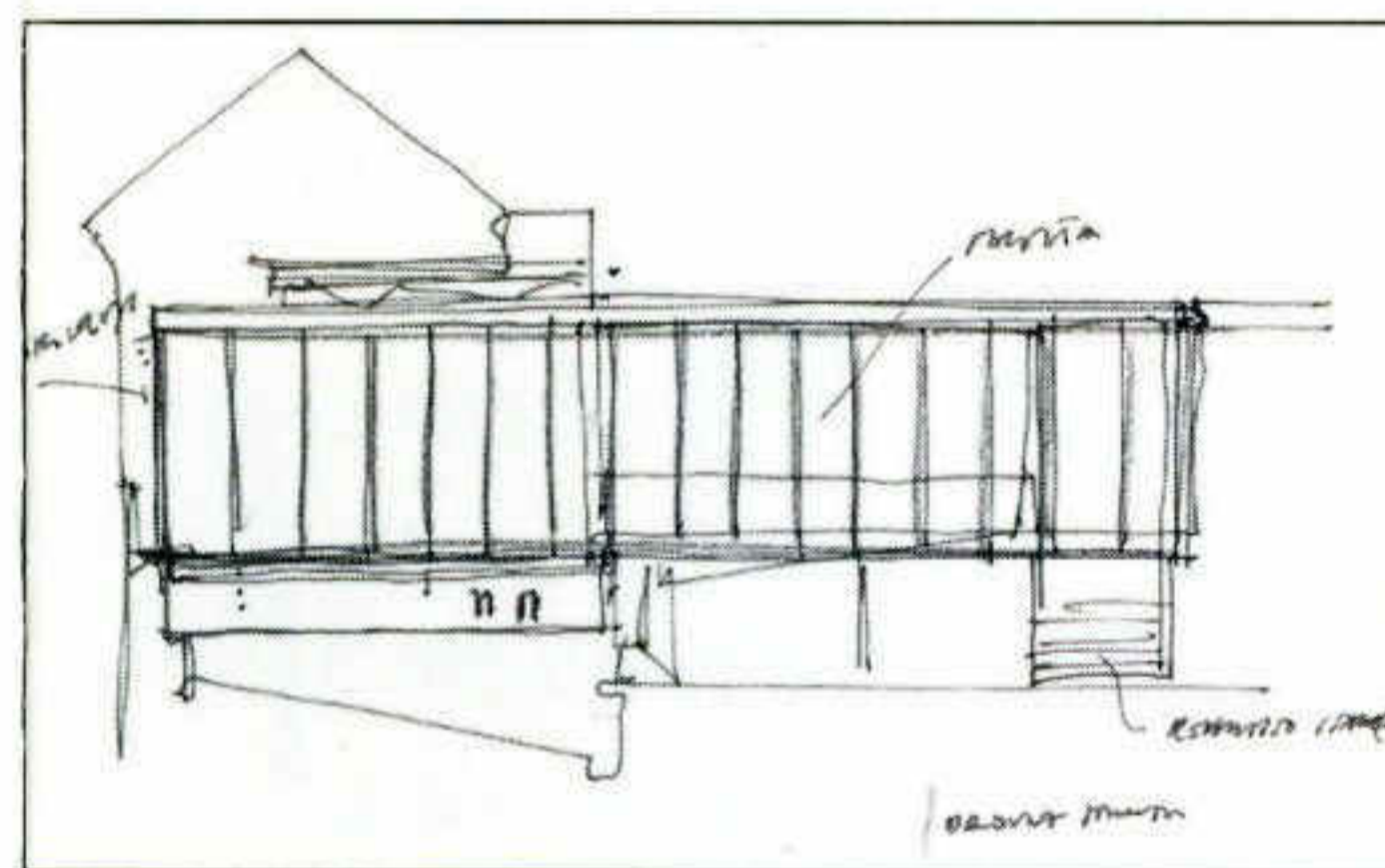
Na tom tragu projekt Zorana Bodrožića i Nikole Šimunića fiksirajući strukturne karakteristike lokacije kom-

pletira i definira ne krivotvoreći pritom njezinu povijesnu stratigrafiju urbanističku cjelinu jugoistočnog ugla Gradeca. Arhaičnom jednostavnošću, sažetošću i jasnoćom forme izoštruju i pojašnjuju međusobne odnose gradeći dijalektičku ovisnost između praznog i punog, rahlog i gustog. U podrumu postavljaju izložbeni prostor s kavanom, čija se terasa širi na južno šetalište is-

pred zgrade Gimnazije, u prizemlje ugostiteljski lokal s velikim trgom u dvije razine za kazališne i ine događaje, a na katovima izložbene prostore kao dopunu današnjim aktivnostima Katarinina i Jezuitskog trga. Projektom se rekonstruira i kapelica koja se nalazila uz južni bok Crkve sv. Katarine. Kapelica je nekad služila učenicima i bila je poprečno položena. Prijedlog pred-

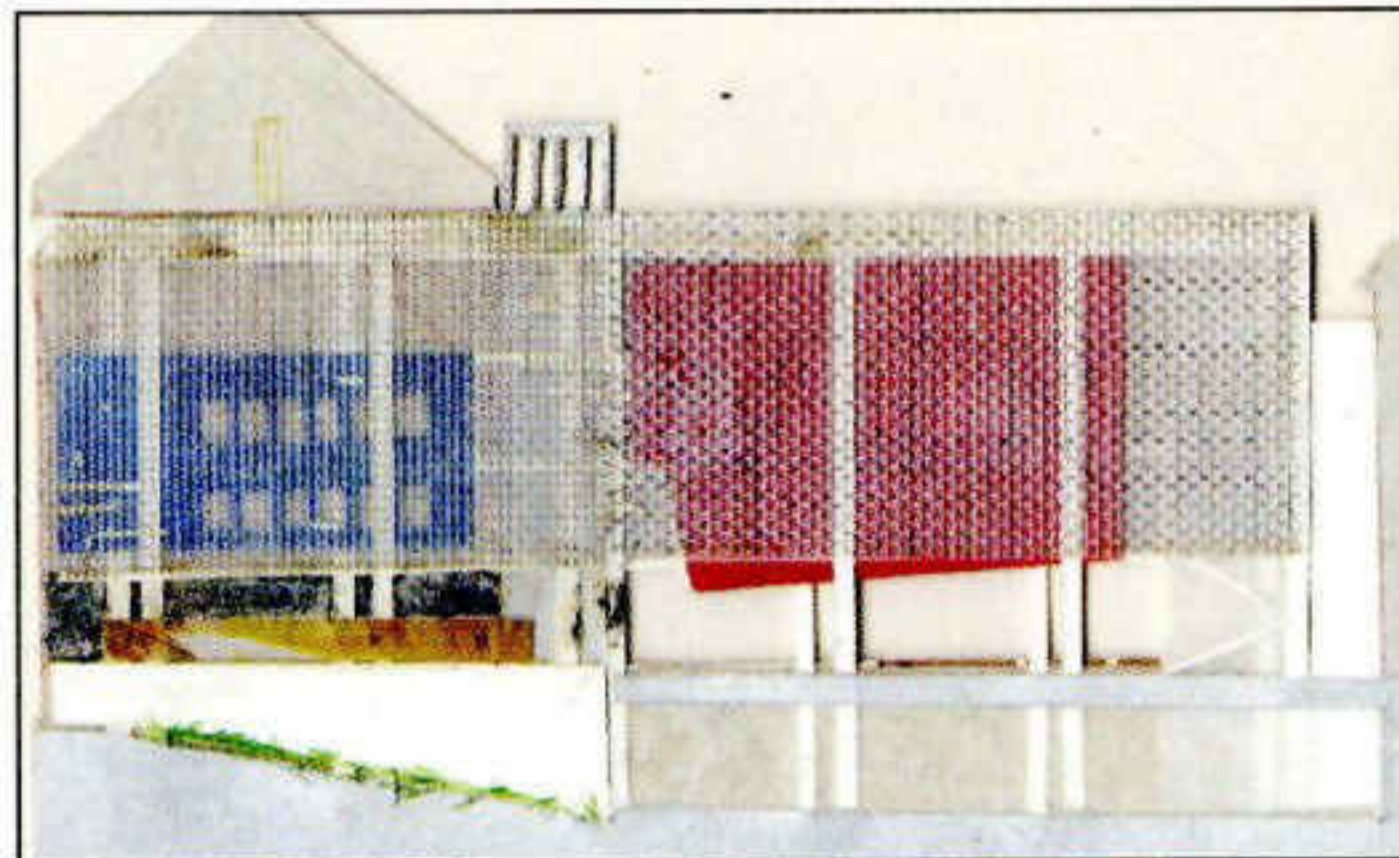
viđa transparentne materijale i suvremene strukture. Sadašnji amorfni prostor koji već s Katarinina trga curi prema jugoistočnoj padini pregrađuju u dva dijela. Prvi omeđuje sa sjeverne strane Crkva sv. Katarine, s južne i zapadne zgrada Gimnazije, a s istočne pak strane novoprojektirana zgrada za izložbe. Ona se proteže od južnog bedema uz istočni zabatni zid Gimnazije do zapadnog istaka Klovićevih dvora tik do Crkve sv. Katarine. Na taj se način konačno oblikuje i učvršćuje ugao koji sada povezuje u kontinuirani niz zgrade južnoga šetališta preko Klovićevih dvora s istočnim bedemom. To znači i postavljanje preciznih granica koje gradečkom tkivu na rubovima daju čvrstoću. Drugi trg sa sjevera zatvaraju Klovićevi dvori, koji na istočnom bedemu dobivaju istak — uredsku prigradnju, obnovljenu metodom faksimila. Ta restitucija produžuje istočno pročelje starog jezuitskog samostana. Novonastala fasadna kompozicija sada naglašenom horizontalom dobiva staru mjeru. Zapadnu pak stranu trga omeđuje novoprojektirani volumen za izložbe dok južnu i istočnu stranu fiksiraju obnovljeni bedemi sa staklenom kulom na uglu. Kula nadvisuje bedeme i u njoj je smješteno dizalo prema Donjem gradu i kavana — vidikovac.

Staklena je prozirna kula bez dekorativnog i historizirajućeg izraza reminiscencija na povijesnu građevinu. Na temelju starih grafika može se zaključiti da je kula u izvornom obliku bila niža jednu etažu od Lotričkaka. Zato je projektom proporcionirana prema visini Gimnazije koja je dograđena za jedan kat. Potpuno opravdano razmišljanje, jer je riječ prije svega o vlas-

titoj, modernoj interpretaciji ugaonog volumena.

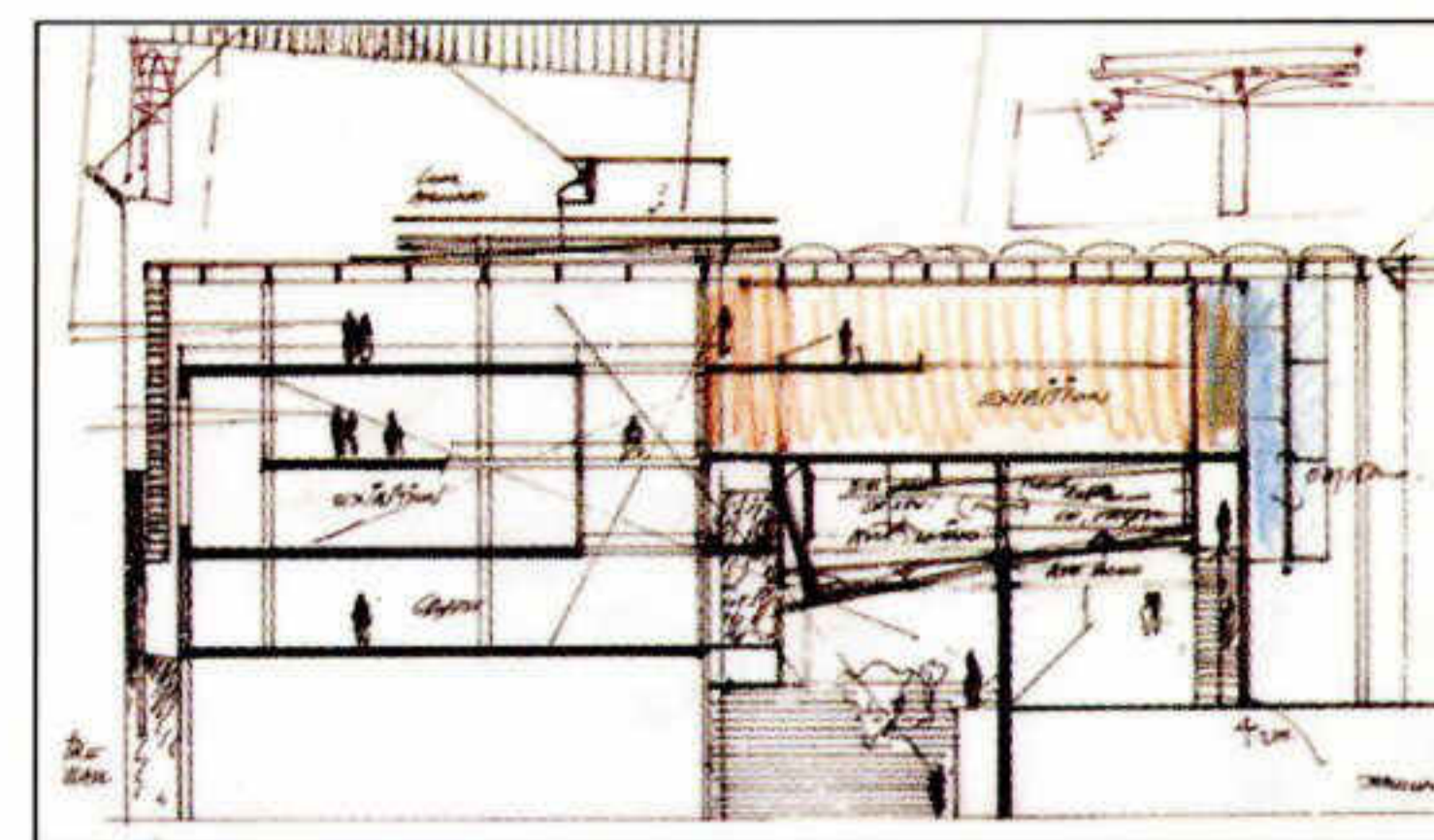
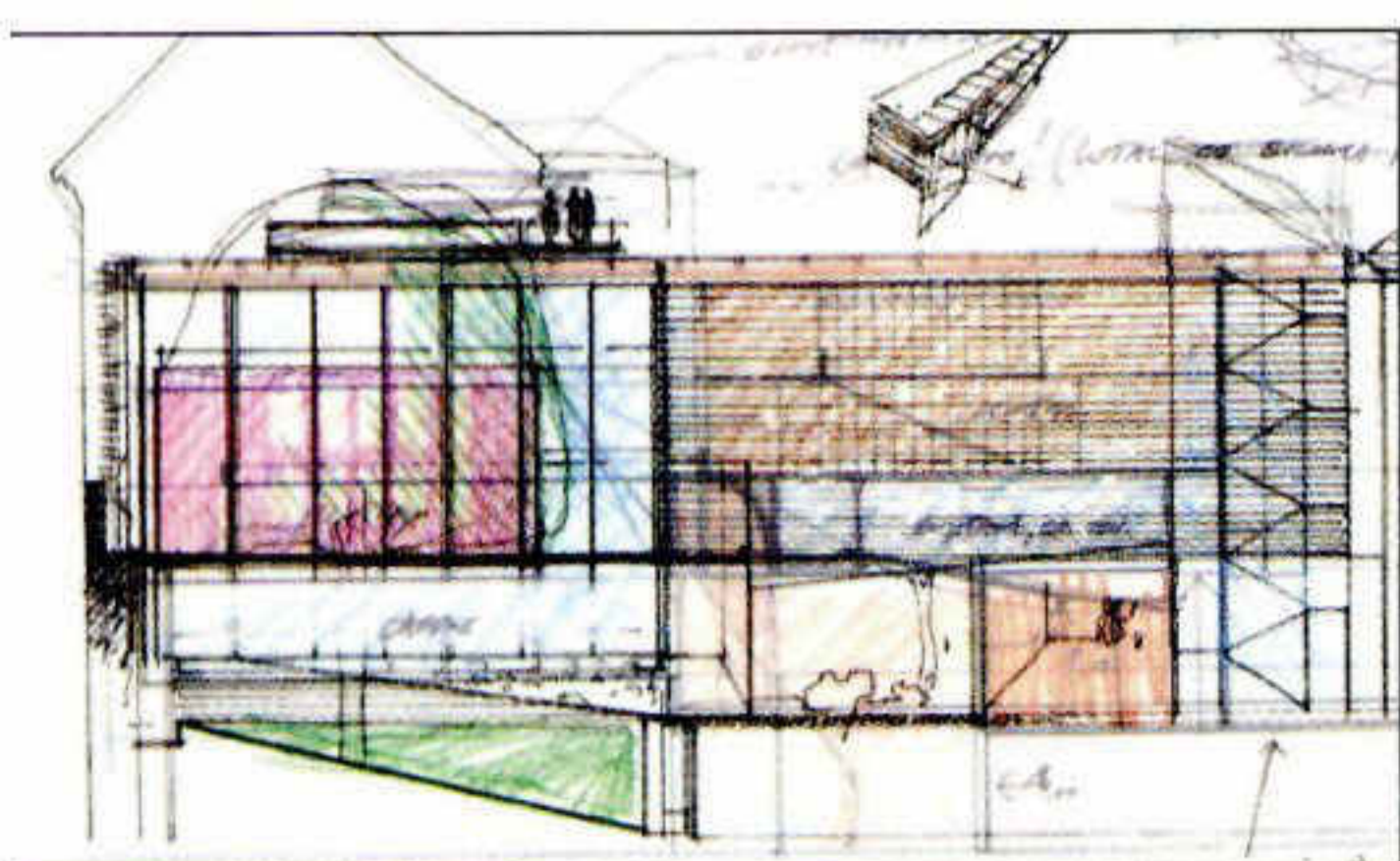
U svojim razmišljanjima Bodrožić i Šimunić oživljuju staru ideju Huga Ehrlicha s početka 20. stoljeća o gradnji dizala na jugoistočnom uglu gričkog brda. Ehrlich doduše, zbog uređenja južnoga šetališta, želi tamo premjestiti uspinjaču, a u osi Tomičeve ulice postaviti dizalo, što u biti ne mijenja temeljnu misao.

Uspinjača je ostala na starom mjestu, a ideja o drugom, najkraćem vertikalnom prometalu nije izgubila na svježini i aktualnosti. Jer postavljanje je dizala na jugoistočnom uglu gričkoga brda i više nego opravdano. Prvo, treba uspostaviti sigurno, udobno i brzo prometalo između Gornjeg i Donjeg grada, a drugo, ta bi izgradnja usmjerila pješačke tokove prema dvorištima i vežama Radićeve ulice, što bi značilo i njihovo oživljavanje. Novonastala poprečna komunikacija od stuba Crkve sv. Marije odnosno Dolca, otvara preko Tkalčićeve još jednu kratku vezu s Gričem. Unatrag nekoliko godina u Grazu je također uz postojeću uspinjaču u stijeni izgrađeno brzo dizalo prema Urturmu. A za put prema Urturmu mnogo je manje razloga nego za put prema Griču. Autori zamišljaju pristup dizalu preko uzdužnog dvorišta Radićeve 11. Ulaz je u samo dizalo na dnu dvorišta u stijeni. Gotovo je na isti način prije petnaestak godina projektirao Hans Hollein u Salzburgu ulaz u Guggenheimov muzej. Dvorište je danas u katastrofalnu stanju, a skriva prostor kao stvoren za kavane, trgovine i knjižare. Konačno, bila bi to dobra prilika za početak sadržajne obnove urbanoga tkiva i isticanje njegove slojevitosti.

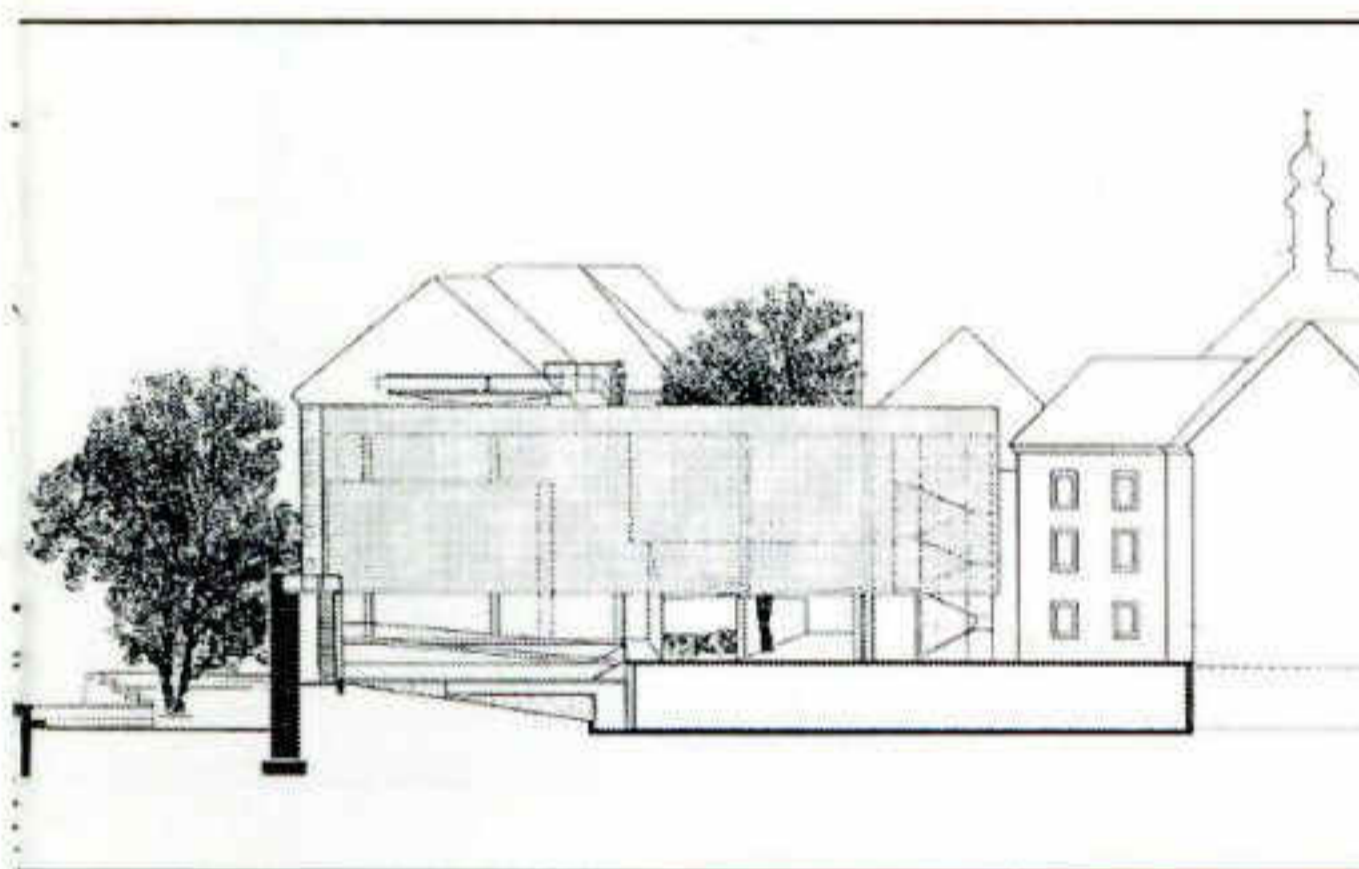

Obnovljeni je bedem do visine prizemlja osnova za nadgradnju pročeljih stijena novih volumena. On je i poveznica postojećih zgrada južnog i istočnog bedema. Njegova umirujuća horizontala određuje vremenske i oblikovne izraze stvarajući zaokružene figure fino uronjene u okolno tkivo.

Premda je projekt na prvi pogled radikaln ipak za-

država ritam, mjerilo i raznolikost okruženja. Kombinira pročišćenu i slobodnu interpretaciju povijesnih oblika. Poravnanjem gabarita dotukla bi se sadašnja arhitektonska raščlamba. U oblikovanju pročelja koristi se plošnom apstrakcijom pravokutnih ploha, koja navješćuje i drukčije sadržaje mnogo većih dimenzija. Izložbeni prostor s auditorijem teško da može imati male for-

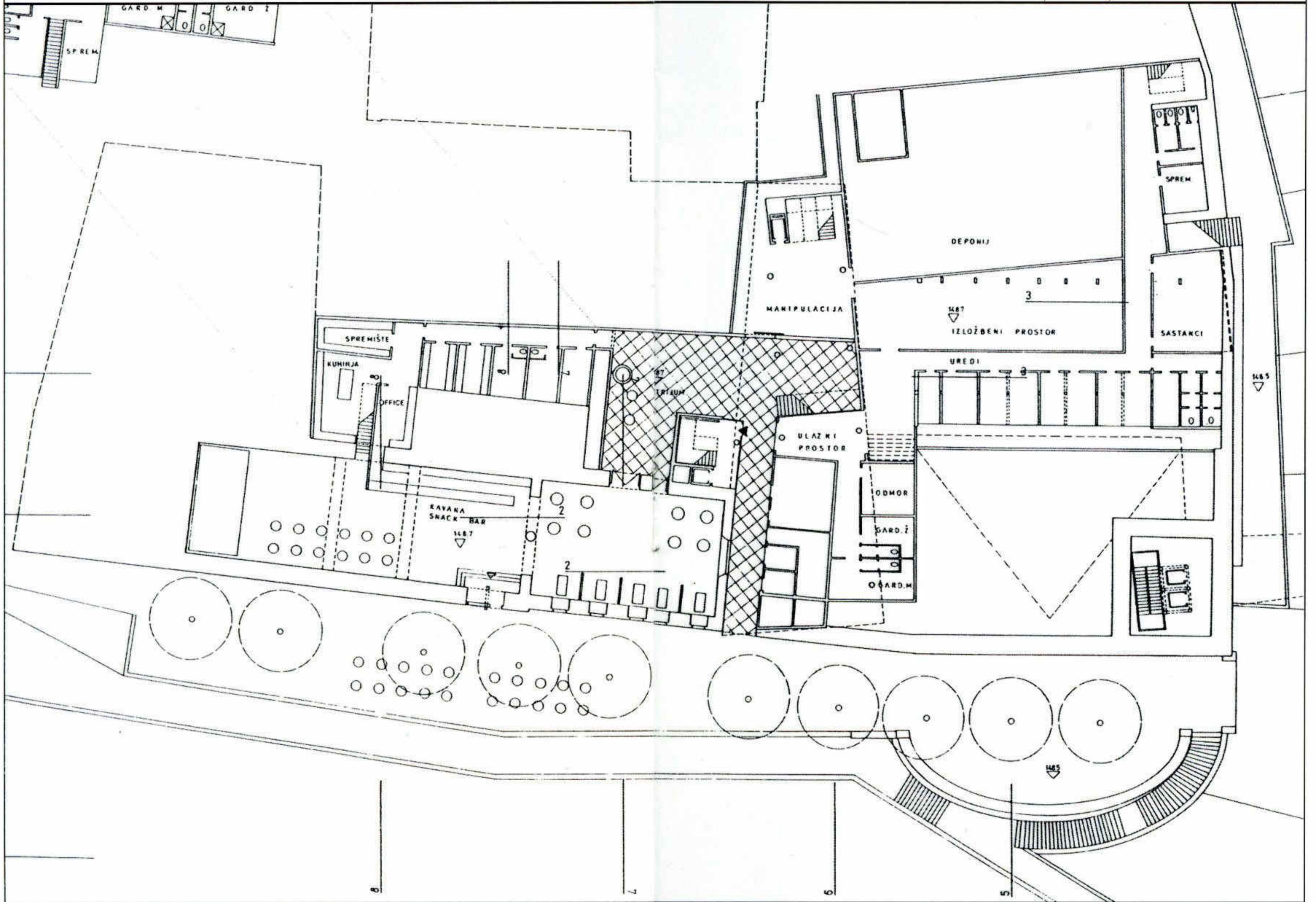
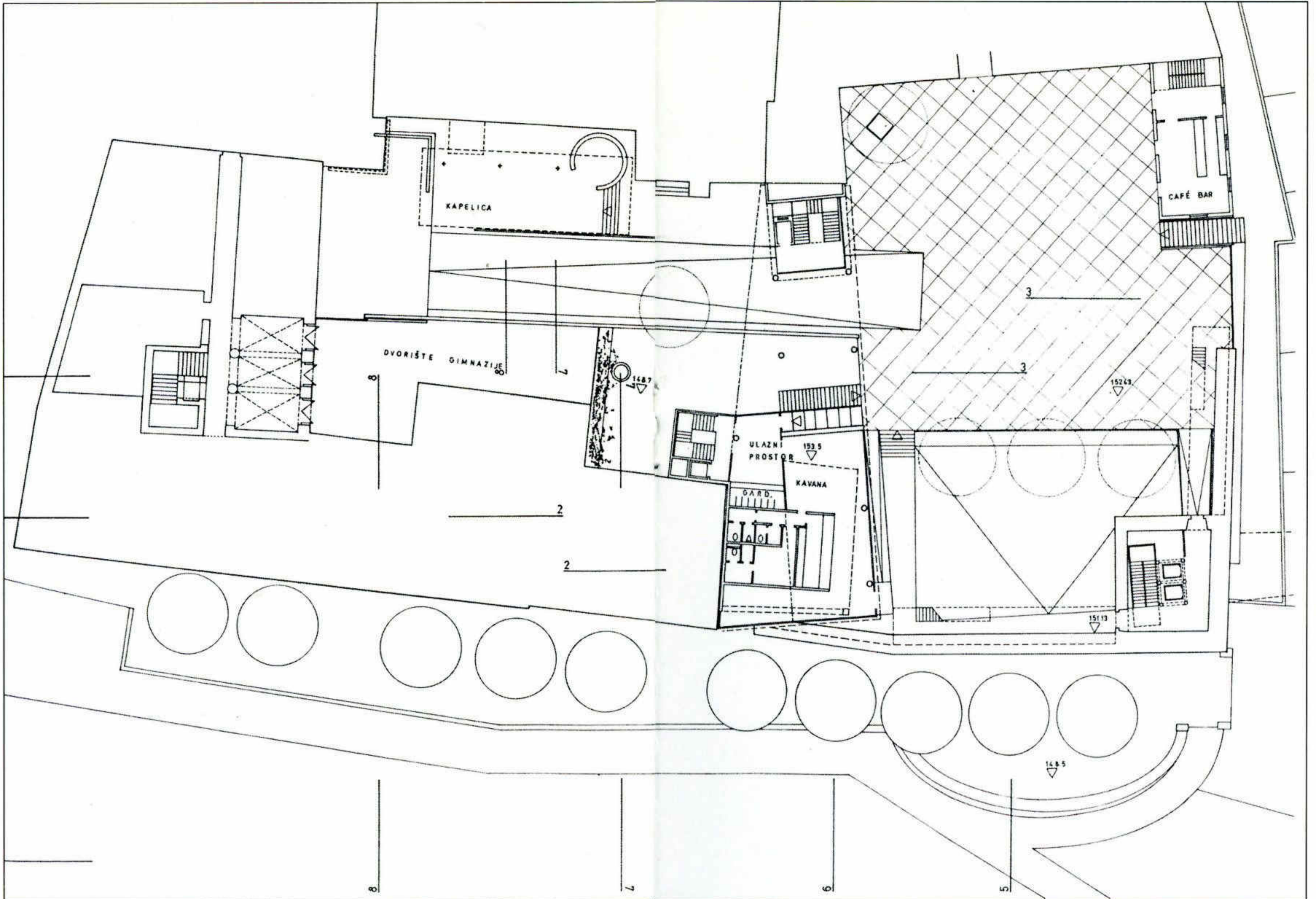

mate prozora. Osim toga novoprojektirana zgrada čvrstih pročeljih ploha i prepoznatljiva vizualnog koda može se pretvoriti i u polje elektroničkih grafita gradeći tako informatičko-dekoracijsku percepciju novih odnosa s tradicijskim materijalima. Dakako da njena pročelja mogu biti i projekcijske plohe, ali i dio scenografije predstava na otvorenom prostoru.

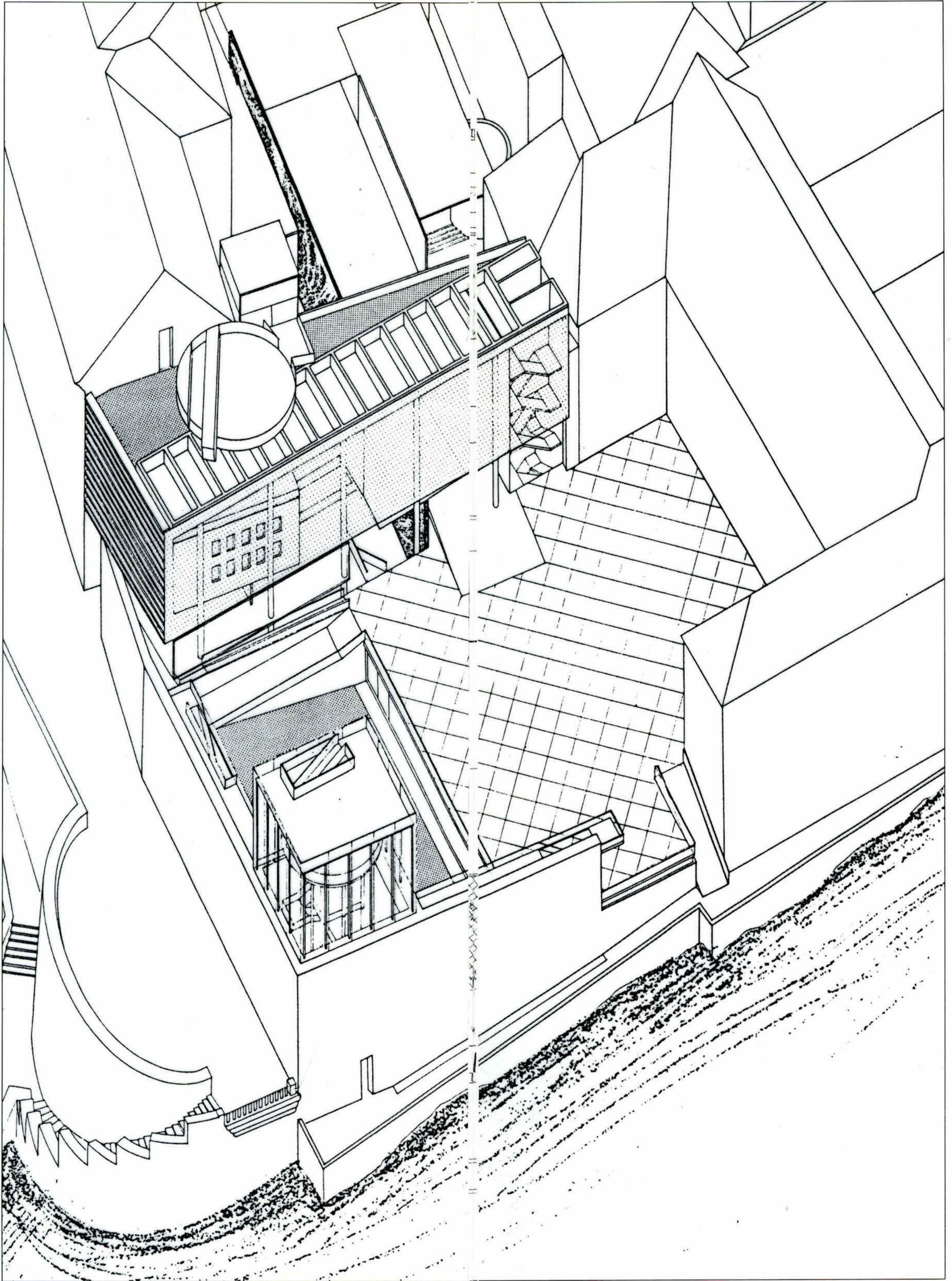
Rad je to koji ne uništava siluetu Griča, a izbjegava svaku imitirajuću prilagodbu. Rad koji ne probija kapacitet lokacije već otvoreno i slobodno reagira na susjedstvo. Otvara polemiku "starih" i "novih", odnosno nostalgičara i modernista. Istodobno pokreće pitanje dovršenja i izgradnje Vranitzanyjeve poljane, ali i cijele zapadne strane Strossmayerova šetališta.

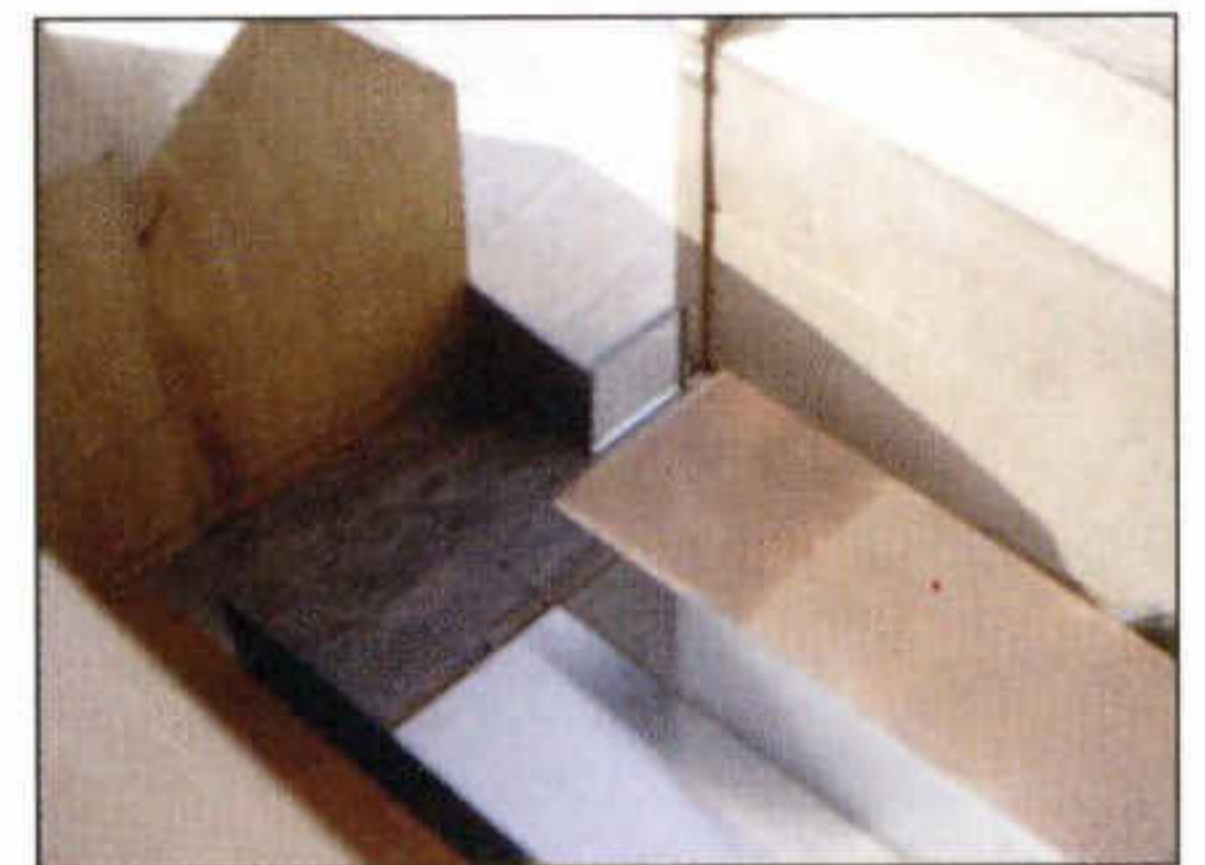
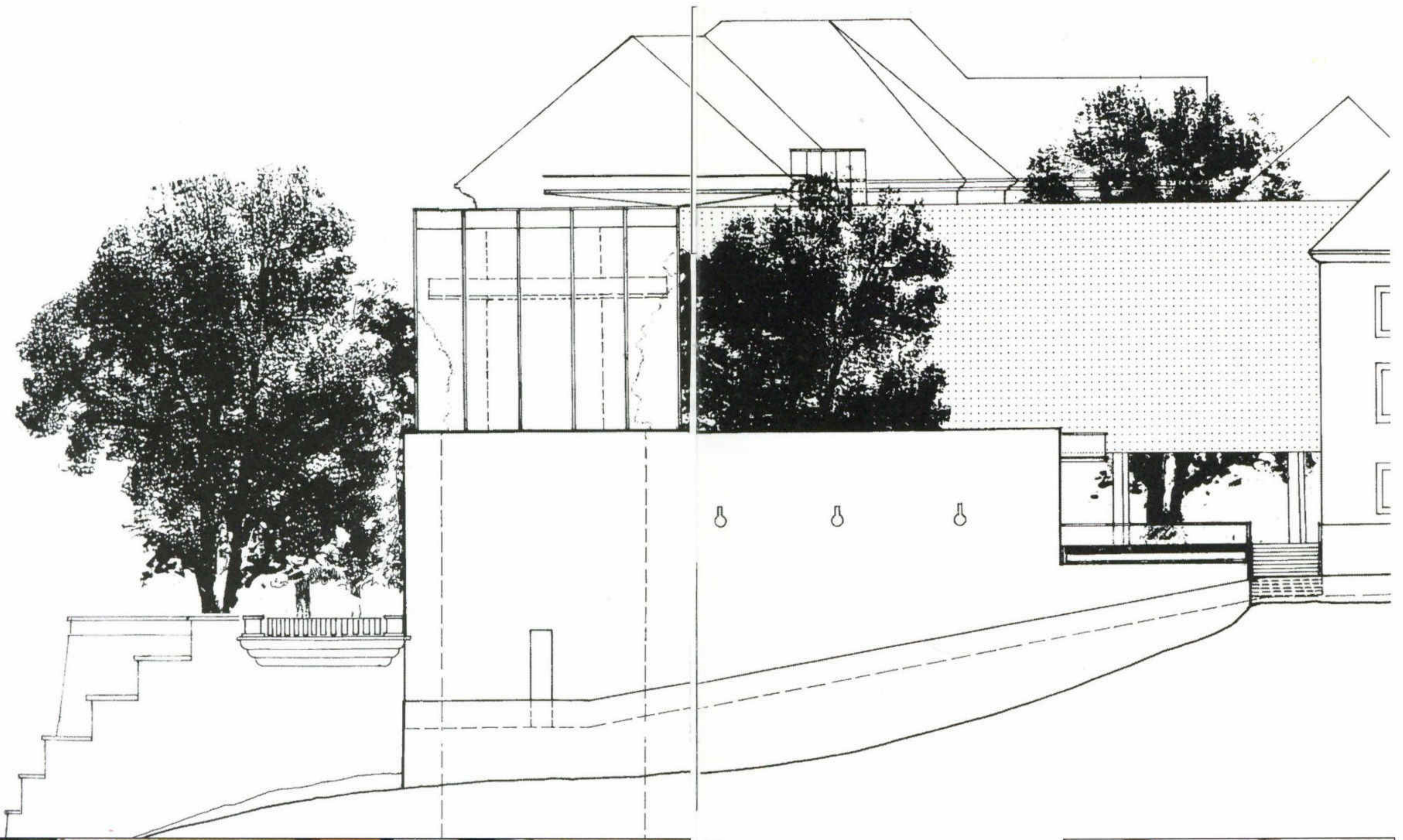
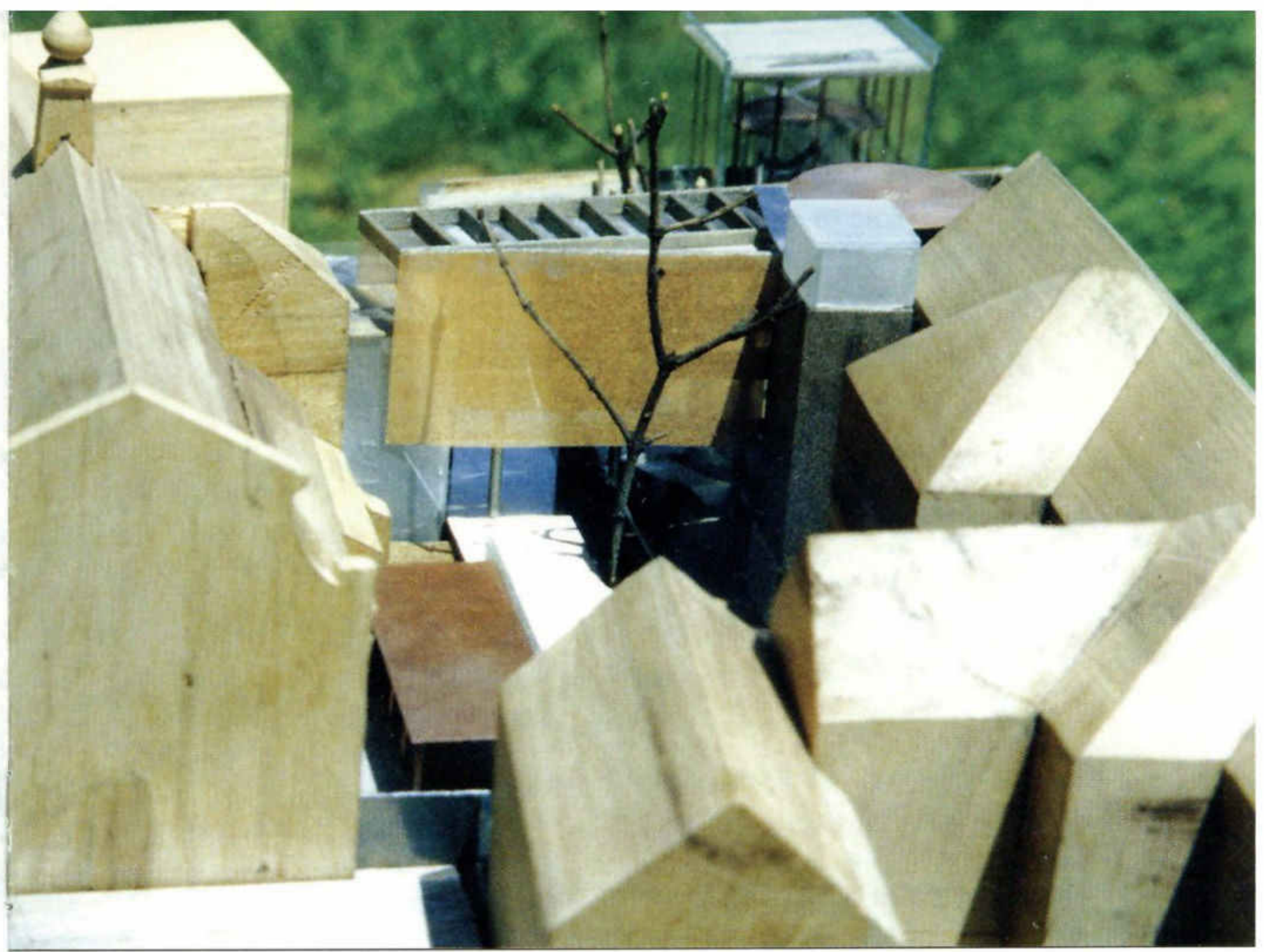
Konačno ovaj projekt aktivnom valorizacijom u kontekstu suvremenoga preuređenja grada i arhitekture upisivanjem novog sloja upotpunjuje postojeće tkivo stvarajući višenamjenske i reprezentativne prostore oblicima i materijalom našeg doba. On je ohrabrujući i uvjerljiv dijalog sa zatečenom baštinom. Čitljivošću vremenskih slojeva harmonizira njihove antipode dokumentirajući staro kao staro i novo kao novo. Onako kako je to još 1906. godine preporučio Konrad Lange u priručniku *Die Grundsätze der modernen Denkmalpflege*: "Stari su radili u duhu svoga vremena, a mi radimo u duhu našega vremena".

Toni Bešlić

Zoran BODROŽIĆ

Diplomirao arhitekturu na Arhitektonskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu • Od 1989. godine ovlaštenu projektant • Od 1990. godine živi i radi u Zagrebu i Beču • 1997. godine osniva s arhitektom Damirom Novoselcem *Arhitektonski ured ZID d.o.o.* u Zagrebu • 2003. godine osniva arhitektonski ured *08 16 arhitektur* u Beču.

Nagrade: 1986. godine *Turinina nagrada* za Diplomski rad (godišnja nagrada za arhitekturu) • 1994. godine *Velika nagrada Salona sakralne umjetnosti* u Splitu za arhitektonski projekt Gradec u suradnji s Nikolom Šimunićem, akademskim kiparom.

Važnije realizacije: *Roemertherme Baden* (s arh. Lettnerom, Nemetzom, Jungerom i Weberom) • *Halle A1, A2, A4, Messe Wien* (s arh. Mossburgerom, Erlachom i Peichlom) • *Višestambena zgrada WVG, Beč* (s arh. Lettnerom) • *Obiteljske kuće Grossmann, Drsata, Berry, Beč* (s arh. Lettnerom) • *Naselje Gajac, otok Pag* (s arh. Žnidarcom, Gengom, Ciligom i Milasom) • *Stambena zgrada Kozjak, Zagreb* (s arh. Gengom i Jagićem).

Važniji natječaji: *Projekt Gradec* (sa akad. kiparom N. Šimunićem) • *Uređenje uvale Zurkova; Kostrena* (1. nagrada, s arh. Novoselcem) • *Pastoralni centar Podvezice, Rijeka* (1. nagrada, s arh. Marićem) • *Produženje linije podzemne željeznice U2, Beč* (1. nagrada ex aequo, s arh. Mossburgerom i Bernoldom) • *Zgrada vlade Republike Hrvatske, Zagreb* (otkup, s arh. Novoselcem i Marićem) • *Uređenje trga, Požega* (2. nagrada, s arh. Novoselcem) • *Uređenje Kvaternikovog trga, Zagreb* (otkup, s arh. Novoselcem) • *Stambeni most Pantovčak-Zelengaj, Zagreb* (s arh. B. Bodrožićem).

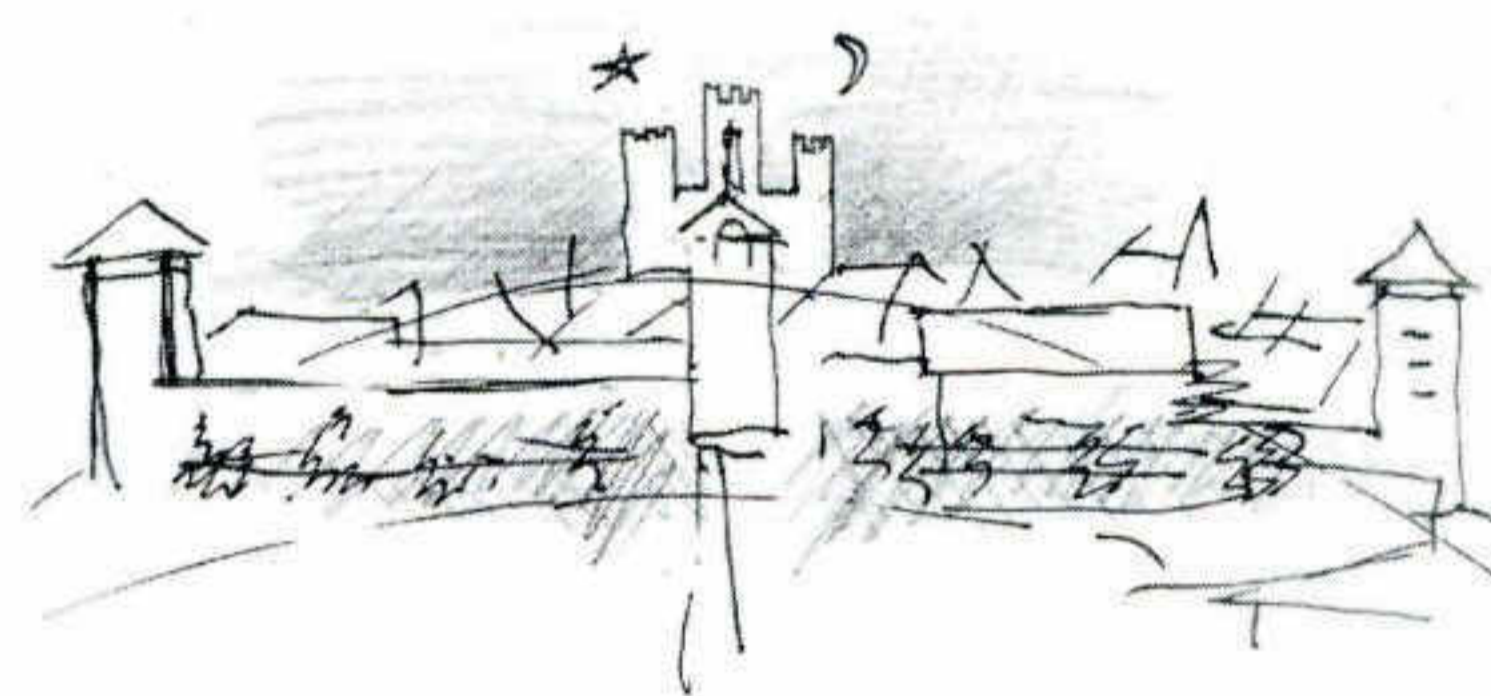
Nikola ŠIMUNIĆ

Diplomirao kiparstvo na Akademiji likovne umjetnosti u Zagrebu • Djeluje kao kipar, arhitekt i scenograf • Suradnik u brojnim arhitektonskim projektima i natjecanjima • Živi i radi u Zagrebu.

Nagrada: 1994. godine *Velika nagrada Salona sakralne umjetnosti* u Splitu za arhitektonski projekt Gradec u suradnji sa Zoranom Bodrožićem, dipl.ing.arh.

Važniji scenografski radovi: *Winnie zvana Medo Pooh* (Zagrebačko kazalište mladih, 1990.) • *Surovi ples* (koprodukcija: Zagrebačko kazalište mladih i Ljiljana Zagorac, 1991.) • *Tamnobijela* (Zagrebački plesni ansambl, 1991.) • *Trilogie* (SKITE, Pariz, 1992.) • *Sub Rosa* (Zagrebački plesni ansambl, 1994.) • *Male žene* (Zagrebačko kazalište mladih, 1995.) • *Ples i skulptura* (koprodukcija: Zagrebačko kazalište mladih i Ljiljana Zagorac, 1995.) • *Suženi prostor* (koprodukcija: llinkt! i Ljiljana Zagorac, 1999.).

Animirani film: *Sub Rosa* (crtež olovkom na papiru, 8 minuta, produkcija Zagreb film, 2003.) - crtač, suanimator i suredatelj.

LIFT NA GRADEC Izložba u Muzeju grada Zagreba

Autori projekta *Gradec*:

Zoran BODROŽIĆ, dipl. ing. arh.
Nikola ŠIMUNIĆ, akad. kipar

Autori izložbe i likovnog postava:

Toni BEŠLIĆ, dipl. ing. arh.
Zoran BODROŽIĆ, dipl. ing. arh.
Nikola ŠIMUNIĆ, akad. kipar

Na otvorenju izložbe plešu:

Plesačice Plesnog projekta llinkt!

Sponzor:

M.F. CERTUS d.o.o.
Braće Domany 4, Zagreb; tel: 3040630

Zahvale:

Vinku MIĆU, ravnatelju Muzeja grada Zagreba
Heli VUKADIN-DORONJGI, kustosici Muzeja grada Zagreba
Borisu LEINERU
Stolariji "Bianchini" d.o.o., Zagreb

Nakladnik kataloga:

llinkt!

Za nakladnika:

Katja Šimunić

Urednik:

Toni Bešlić

Grafički urednik:

Zlatko Rebernjak

Priprema za tisak:

FORMA ULTIMA

Tisak:

GRAPHIC ART, Zagreb, 2004.